

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.146
у Львівському національному університеті
імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри українського
прикладного мовознавства філологічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

Кочан Ірини Миколаївни на дисертацію

Красівського Ореста Михайловича

**«СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ
МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ»**,

яка подається на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»

Стрімкий розвиток новітніх технологій у ХХІ столітті сприяв сплеску поширення технічних засобів розповсюдження інформації та постійної уваги до неї сучасного індивіда, який не уявляє свого життя без *преси, телебачення, радіо, мережі Інтернет*. Комунікація за допомогою модерних медіа не лише викликала стійкий інтерес із боку ученої спільноти, але й сформувала новітню дослідницьку парадигму, яка розглядає мас-медійний дискурс як міждисциплінарну область дослідження, що включає аналіз мовних особливостей, соціальних, психологічних, комунікативних, культурних, економічних, правових, філософських, політичних, просвітницьких, інформаційних та інших проблем, пов'язаних із метою та завданнями функціонування цього дискурсу.

Складний аналіз мас-медійного дискурсу відображений у роботах таких зарубіжних мовознавців, як А. Белла, Т. ван Дейка, Т. Добросклонської, А. Дюранта, Є. Кожемякіна, Д. Крістала, М. Макарова, П. Паршина, А. Полонського, Г. Солганіка, М. Талбот, Дж. Річардсона, Д. Таннен, Р. Фаулера, Н. Феерклафа.

Учені спрямовують свої зусилля для визначення суті мас-медійного дискурсу (або медіадискурсу, медійного дискурсу, як його називають у

лінгвістиці), його функційних, прагматичних, когнітивних, мовних особливостей.

У своєму широкому розумінні медіадискурс функціонує в медіапросторі та являє собою складноструктуровану систему мовленнєвої та технічної взаємодії

Найзагальніша типологія мас-медійного дискурсу розподіляє його на види насамперед за типами самих медіа, тобто за каналами передачі інформації (Т. ван Дейк, Т. Добросклонська, Д. Кристал, М. Желтухіна, Н. Оломська, Ю. Шевлякова та ін.): - дискурс преси (або дискурс друкованих ЗМІ);

- радіодискурс;

- дискурс телебачення;

- Інтернет-дискурс (під цим дискурсом розуміються всі електронні форми мас-медійної комунікації).

Ця класифікація є ключовою для аналізованого типу дискурсу, вона базується на основному критерії, що виокремлює мас-медійний дискурс у окрему галузь дискурсології,

Аналізована робота Красівського Ореста під назвою «СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ» частково торкається цієї проблеми.

Вона присвячена аналізу структурно-семантичних і функціональних аспектів термінотворення сучасної англійської мови у масмедійній сфері.

Акцентовано увагу на неологічних процесах та міжмовних впливах на сучасну англійську терміносистему масмедіа, яка потребує стандартизації, та кодифікації досліджуваних термінів, а також увиразнення п рагматичних чинників, що впливають на появу та узус нових терміноодиниць мас медіа. Тобто в центрі уваги автора стоїть масмедійний термін, його зіставлення із загальноживаним словом, визначення способу його творення.

Комплексний аналіз структурних і семантичних параметрів термінологічних одиниць досліджуваної сфери сприяв виокремленню найпродуктивніших моделей утворення нових термінів, які виконують сигніфікативну, денотативну та конотативну функції у спеціальних текстах масмедійної сфери.

Об'єктом дослідження є термінологія масмедійної сфери сучасної англійської мови.

Предмет дослідження – терміни масмедійної сфери у структурному, семантичному та функціональному аспектах, їх механізми терміно та смислотворення у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження є 1420 термінів на позначення мас-медійної сфери, відібрані з англо-англійських тлумачних словників, корпусів

інтернетресурсів і спеціальних текстів сучасної англійської мови мас-медійної сфери.

Робота має 4 розділи:

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Тут критично проаналізовано теоретико-методологічні засади та напрями дослідження термінології масмедійної сфери у сучасній англійській мові, описано результати отримані іншими дослідниками, опрацьовано теоретичні праці з тематики дослідження, подано загальні та прогностичні аспекти запропонованої у дисертації моделі дослідження масмедійного терміна та його поняття, а також перелічено основні етапи покрокового аналізу фактичного матеріалу.

2. У другому розділі МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ досліджено та проаналізовано основні методологічні засади англійських термінів масмедійної сфери, викладено ключову методикау “значення-смысл” та методи аналізу. Аргументовано, що для творення термінів масмедійної сфери характерні усі основні методи та підходи, за допомогою яких відбувається поповнення та збагачення лексичного фонду сучасної англійської мови. Стверджується, що терміни на позначення масмедійної сфери відрізняються від слів загальномовної лексики чіткою семантичною окресленістю меж і специфічним відтворенням спеціальних понять. У цьому розділі також розписано поетапну методикау дослідження термінів масмедійної сфери.

У третьому розділі СТРУКТУРНІ ТА СМИСЛОВІ КОМПОНЕНТИ УТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ проаналізовано способи утворення та термінологічний потенціал моно та полісеманта термінів масмедійної сфери, висвітлено феномен конверсивності у процесі творення термінів масмедійної сфери, з'ясовано роль узагальненого інваріантного значення у парадигматиці системи мови та численні змінні смислів у синтагматиці системи мовлення. Зазначено, що процес метафоризації в утворенні термінів масмедійної сфери у сучасному англійському тексті домінує.

У четвертому розділі СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ розглянуто синонімічно-антонімічні зв'язки у процесі формування терміносистеми англійської мови, описано процеси контактування мов та їх взаємовплив у поповненні термінів масмедійної сфери. У цьому розділі проаналізовано також семантико-функціональний потенціал неологізмів та запозичень до сучасної англійської терміносистеми масмедіа. Зазначено, що відкритий доступ до іншомовного

контенту дає можливість мас медійній неологічній та запозиченій лексиці органічно проникати в англійську мову, збагачуючи та поповнюючи її.

Дотримання академічної доброчесності. При детальному аналізі дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації) не виявлено. Дисертаційне дослідження містить усі посилання на згадані дисертантом у тексті роботи джерела, які оформлено належним чином. Красівським О. М. подано повну та достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані відповідні методи дослідження. Це дозволяє зробити висновок про дотримання дисертантом вимог академічної доброчесності.

Як зазначає автор, масмедійні **тексти** це ті, в яких повідомлення транслюють певними каналами засобів масової інформації, а тематика здебільшого охоплює інтереси масової аудиторії.

На захист винесено 7 основних положень. Бажано, щоб висновки роботи повністю відбивали положення, винесені на захист.

В цілому робота цікава, актуальна, завершена, але потребує доброї коректури.

Зауваження:

1. Чому виділяєте словотвір в окремий вид творення термінів поряд із морфологічним, семантичним, синтаксичним???
2. Уточніть, що аналізуєте в роботі: тексти чи дискурси??
3. У чому полягає розроблена Вами методика опрацювання мас-медійних термінів?

Зазначені рецензентом зауваження стосуються, головне, шляхів і способів доповнення та поглиблення наукових спостережень, викладених у дисертації, не торкаються її основної суті і аж ніяк не применшують позитивної оцінки роботи.

Красівський О. М. представив оригінальне наукове дослідження, результати якого можуть бути використані, як для подальшого аналізу в лексикографічній практиці, так і в навчальному процесі. Зміст дисертації Красівського О. М., а також наукових публікації здобувача, в яких містяться основні результати дисертації, свідчать про те, що здійснено ґрунтовне наукове дослідження особливостей численних нових смислів на основі актуалізації диференційних, градаційних і потенційних сем терміна мас-медійної сфери.

Дисертаційна праця Красівського О. М. на тему: **«СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ МАСМЕДІЙНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ»** відповідає спеціальності

035 «Філологія» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії і скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 р. № 341 та від 19.05.2023 р. № 502), є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові наукові обґрунтовані результати, що розв'язують поставлені завдання у ракурсі визначення та встановлення особливостей термінів масмедійної сфери сучасної англійської мови та їх вплив на вітчизняну філологічну науку, а її автор – Красівський Орест Михайлович, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035«Філологія».

Рецензент:

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри українського
прикладного мовознавства
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Ірина КОЧАН